

Rotterdam, 13 september 2018

18bb6643

Aan:

de gemeenteraad

Onderwerp:

Rapport Rekenkamer Rotterdam 'Niet thuis geven', onderzoek opvang daklozen

Gevraagd besluit:

Samenvattend stellen wij u voor om de hoofdconclusies van het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Niet thuis geven' te onderschrijven en de aanbevelingen over te nemen. Tevens stellen wij u voor om het College van burgemeester en wethouders op te dragen uitvoering te geven aan de aanbevelingen en de raad uiterlijk over een half jaar te rapporteren over de voortgang.

Waarom dit voorstel?/Waarom nu voorgelegd?

De Rekenkamer Rotterdam heeft op 8 mei 2018 het onderzoeksrapport 'Niet thuis geven' aangeboden aan de gemeenteraad. In de 'Verordening rekenkamer Rotterdam', artikel 12, lid 4, is vastgelegd dat rapporten van de rekenkamer binnen drie maanden na ontvangst door de raad in zijn vergadering worden behandeld.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

In het coalitieakkoord 2015 – 2018 is opgenomen dat de keten van maatschappelijke opvang, waaronder de nacht- en crisisopvang, wordt doorgelicht met het doel de doorstroming te bevorderen en de kosten te verlagen. Deze ambitie is uitgewerkt in het Wmo actieprogramma Eerder Thuis.

Toelichting:

Signalen G4

Vanwege de signalen dat in de G4 het aantal daklozen toeneemt en de doorstroom in de opvang achterblijft, hebben de rekenkamers van de vier gemeenten besloten gezamenlijk onderzoek te doen. De rekenkamers rapporteren voor hun stad ieder in een afzonderlijk rapport. Daarnaast is na afronding van de vier onderzoeken een gezamenlijke overkoepelende boodschap opgesteld voor de G4. Per brief van 24 mei 2018, 18bb3598 zijn de vier gemeenteraden geïnformeerd over de hoofdlijnen van de gezamenlijke bevindingen. Daarnaast is per bevinding een aantal voorbeelden opgenomen van verbeteringen die de vier gemeenten hebben doorgevoerd of zullen doorvoeren.

Centrale onderzoeksvraag

De rekenkamer heeft als centrale vraag voor het onderzoek geformuleerd: "In hoeverre neemt de gemeente adequate maatregelen om dakloosheid te voorkomen en realiseert zij in opzet en in praktijk een adequate toegang voor daklozen tot de nacht- en crisisopvang, een adequate doorstroom naar vormen van (institutioneel) wonen, zorg en begeleiding en een adequate uitstroom naar definitieve woningen/woonvormen?"

In het rapport, vanaf pagina 23 t/m 36, zijn de reacties van het college op de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Niet van toepassing

Advies commissie ZOCS

De commissie heeft in haar vergadering van 12 september 2018 het raadsvoorstel en de collegereactie evenals de brief over de Nachtopvang Nieuwe stijl (18bb5481) besproken.

De wethouder heeft tijdens de bespreking toegezegd dat hij in het plan van aanpak nachtopvang nieuwe stijl met een verbetering van de interne processen in het kader van integraal werken komt en een concreet voorstel doet voor grootte inzet Housing First. Tevens stuurt hij een brief over verbetering cliëntondersteuning inclusief informatievoorziening. Hij informeert de commissie over de voortgang van het plan voor betere spreiding van opvanglocaties in de regio en over het onderzoek OBI uit 2017, naar oorzaken toename jongeren bij Centraal Onthaal over de kostendelersnorm. De wethouder vraagt na bij instellingen naar drugsgebruik in opvanglocaties en koppelt dit resultaat terug. De wethouder reageert schriftelijk op regels voor buitenlanders met verblijfsrecht die aanspraak doen op opvang en informeert de commissie over de inschatting van de doelgroep Housing First. Ook zoekt hij naar een oplossing voor de daklozen zonder ID en koppelt het resultaat terug aan de commissie.

De commissie heeft besloten alle aanbevelingen van de Rekenkamer Rotterdam over te nemen en een debat te willen voeren in de raadsvergadering van 27 september 2018. Alle fracties, met uitzondering de SP en PVV, waren bij de behandeling van het voorstel vertegenwoordigd.

Het bijbehorende ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Presidium van de raad van de gemeente Rotterdam,

De griffier,

De voorzitter,

Bijlage(n):

ontwerpraadsbesluit

Ontwerpbesluit:

De Raad van de gemeente Rotterdam,

- gelezen het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Niet thuis geven';
- gelet op de Gemeentewet en de Verordening Rekenkamer Rotterdam;
- gehoord de beraadslagingen in de commissie ZOCS op 12 september 2018

Besluit:

I De **hoofdconclusies** van het rapport 'Niet thuis geven' te onderschrijven:

1. Om de door- en uitstroom van daklozen uit opvang- en zorginstellingen te verbeteren, heeft het college in 2017 ingezet op een doorontwikkeling van de keten voor maatschappelijke opvang. Dit heeft het afgelopen jaar geleid tot verbeterde samenwerking tussen de betrokken organisaties en vergroting van de uitstroom naar zelfstandig wonen, maar er is niet een zichtbare substantiële verbetering opgetreden in de hulpverlening aan daklozen. Het college slaagt er onvoldoende in daklozen in Rotterdam te begeleiden naar duurzaam maatschappelijk herstel en huisvesting.
2. Zo zijn er, met uitzondering van de groep mensen met een huurcontract, nog te weinig woningen beschikbaar voor mensen die uitstromen uit een opvang- of zorginstelling.
3. Ook het aanbod aan tussentijdse passende huisvesting is nog onvoldoende. Tot op heden wordt te veel vastgehouden aan het traditionele opvangmodel, waarbij daklozen na de crisis- en nachtopvang eerst in een doorstroomvoorziening (begeleid wonen, beschermd wonen, pension) moeten verblijven voordat zij kunnen uitstromen naar zelfstandige woonruimte. Doorstroomvoorzieningen kennen echter lange wachtlijsten en zijn vanuit zorginhoudelijk perspectief lang niet altijd nodig. Met alternatieven als Housing First hebben gemeente en partners echter slechts een voorzichtig begin gemaakt.
4. Verder vallen veel daklozen na de intake voor de hulpverlening uit. Ook verblijven daklozen te lang in de nachtopvang. Dit verergert vaak de complexe problematiek van daklozen en vergroot het risico op uitval.
5. Voor verschillende groepen daklozen in Rotterdam zijn er belemmeringen om tot de opvang te worden toegelaten. Daarmee wordt hen noodzakelijke zorg en onderdak onthouden.
 - a. Voor dakloze jongeren tot 23 jaar schiet de capaciteit van de crisisnachtopvang tekort. Daarnaast is er geen toegang tot opvang geregeld voor jongeren met te zware problematiek voor de crisisnachtopvang.
 - b. Ondanks de verplichting in de Wmo werd tot voor kort aan daklozen zonder regiobinding de eerste tijdelijke toegang tot de nachtopvang systematisch ontzegd. Recente

aanpassing van de werkinstructie maken nog onvoldoende duidelijk dat de eerste opvang nu wel wordt geboden.

- c. Daklozen zonder OGGZ-problemen worden in Rotterdam niet transparant geïnformeerd over de mogelijkheden tot opvang.
6. De belangrijkste gemeentelijke maatregelen om dakloosheid te voorkomen leiden tot onvoldoende resultaat. Onder meer ontbreekt afstemming bij uitstroom uit penitentiaire inrichtingen, bereikt financieel beheer door de kredietbank de doelgroep beperkt en bieden wijkteams onvoldoende passende en tijdige hulp aan bankslapers.
7. Zeer veel daklozen hebben ernstige psychische en verslavingsproblemen. Bij het onderzoek van de gemeente (vraagverheldering) om de benodigde ondersteuning te bepalen heeft zij over het algemeen voldoende oog voor deze problemen. Vervolgens is de geboden ondersteuning door de zorgaanbieder toch vaak niet voldoende passend. De gemeente voert hier onvoldoende regie op.
8. Gemeentelijk beleid in andere domeinen dan de maatschappelijke opvang, werkt belemmerend bij het realiseren van passende zorg en huisvesting. De Rotterdamwet en het Convenant Huisvesting Bijzondere Doelgroepen beperken het aanbod van zelfstandige woonruimte en de realisatie van begeleide woonvormen. Daarnaast belemmeren wachttijden en uitsluitingsgronden bij budgetbeheer door de kredietbank de uitstroom uit de keten.
9. De gemeente vult de verantwoordelijkheid voor de regie op de keten maatschappelijke opvang te beperkt in. Er wordt onvoldoende gestuurd op de uitvoering en resultaten van de (individuele) ondersteuningstrajecten.
 - a. Voor daklozen is het van belang dat zij gedurende de gehele hulpverlening persoonlijke begeleiding ontvangen van een vaste professional. Dit maakt de gemeente onvoldoende mogelijk.
 - b. Zoals aangegeven bij conclusie 7 voert de gemeente onvoldoende regie op de uitvoering van de Wmo-arrangementen. De gemeente beoordeelt de resultaten van de ondersteuning door zorgaanbieders onvoldoende op individueel niveau en beschikt bovendien niet over onafhankelijke informatie.
 - c. De gemeente heeft te beperkt informatie om te kunnen sturen op minder uitval en meer succesvolle uitstroom uit de keten. Informatie over bijvoorbeeld wachtlijsten, uitval en klanttevredenheid wordt nauwelijks in beeld gebracht.

II De **aanbevelingen** uit het rekenkamerrapport over te nemen:

1. Stuur in het proces van ondersteuning van dakloze volwassenen en jongeren in de keten van maatschappelijke opvang op het terugdringen van uitval. Doe dit door:
 - a. in te zetten op vaste begeleiding van een professional die gedurende het gehele hulpverleningstraject de zorg en ondersteuning overziet. Start hiermee vanaf het moment van instroom in de opvang;
 - b. zelf meer zicht te houden op de tijdige totstandkoming en de kwaliteit van de ondersteuning door het actief monitoren op casusniveau;
 - c. bij het actief monitoren op casusniveau meer oog te hebben voor de ervaringen en behoeften van de dakloze zelf.
2. Stimuleer actief de totstandkoming van alternatieve vormen van opvang. Maak met name de inzet van Housing First mogelijk. Zorg daartoe voor de benodigde huisvesting en intensieve, multidisciplinaire ondersteuning.
3. Herformuleer de huidige criteria voor het verlenen van toegang zodat:
 - a. de opvang van daklozen zonder regiobinding in overeenstemming is met de Wmo en landelijke afspraken over toegang en overdracht;
 - b. daklozen zonder OGGZ-problematiek transparant worden geïnformeerd over mogelijkheden van begeleiding en onderdak.
4. Zorg voor een ketenbrede aanpak van het tekort aan plaatsen in de crisisnachtopvang, doorstroomvoorzieningen en zelfstandige woonruimte voor jongeren. Creëer inzicht in waar tekorten zijn ontstaan en maak op basis daarvan afspraken met woningcorporaties en zorgaanbieders over het realiseren van huisvesting. Specifieke aandacht dient daarbij uit te gaan naar extra kwetsbare groepen, zoals jongeren met zware problematiek.
5. Verken de mate en wijze waarop binnen de Rotterdamwet uitzonderingen kunnen worden gemaakt voor jongeren en volwassenen in de maatschappelijke opvang die klaar zijn voor zelfstandige woonruimte. Handel naar de uitkomsten.
6. Versterk de inzet op de preventie van dakloosheid bij risicogroepen.
 - a. Verken met de reclassering de mogelijkheden om dreigende dakloosheid van ex-gedetineerden te voorkomen.
 - b. Zet bij het Meldpunt Preventie Huisuitzettingen in op vergroting van de groep mensen die (na aanmelding) daadwerkelijk begeleiding door de Kredietbank Rotterdam ontvangt.
 - c. Zorg voor coördinatie tussen de wijkteams, de vraagwijzers en de stedelijke loketten bij de ondersteuning van bankslapers en verhoog het kennisniveau bij de wijkteams over de wijze waarop zij ondersteuning kunnen bieden aan bankslapers.

7. Verbeter de monitoring van de maatschappelijke opvang zodat meer inzicht wordt verkregen in onafhankelijk vastgestelde resultaten van de ondersteuning door zorgaanbieders, wachtlijsten en uitval. Breng bovendien de tevredenheid van de tot de keten toegelaten daklozen systematisch in beeld.

III Het College van burgemeester en wethouders op te dragen uitvoering te geven aan de aanbevelingen en de raad uiterlijk over een half jaar te rapporteren over de voortgang.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van -- 2018.

De griffier,

De voorzitter,

